

trives, saa er det klart nok, at det hele Spørgsmaal kan reduceres til, om Selskabet eller Fabrikanten er i Stand til forinden den Kapital, han allerede har bundet i Fabrikken, desforuden at disponere over den Kapital, Kvantiteten af Roer, multipliceret med de omhandlede Tillægs-Ore, udgjør. Naar den Tillægs-Kapital sammenholdes med den store Kapital, der er bunden i Fabrikken, og som vilde være tabt, om ikke helt saa dog for en væsentlig Del, naar Fabrikken ophørte, saa skulde det synes noget mærkeligt, om denne Fabrikant, som efter hvad man har Grund til at antage, ikke staaar blottet for Afgang til at skaffe sig Kapital, ikke uden Bistand fra det Offentliges Side vilde have gjort dette sidste Offer endnu for at sikre Fabrikken en lykkelig fremtidig Tilværelse. At den samme Betragtning ikke gjælder den anden Fabrik, tror jeg allerede at have indrømmet, og jeg skal tilføje, at jeg vilde anse det for at være meget sørgeligt, om den Sum af Kapital og Dygtighed, som allerede er anvendt paa dette Foretagende, ikke skulde bringe andet Resultat end Ruin for den, der har vovet at bringe dette nye Foretagende frem her i Landet.

Jeg skal hermed afslutte mine allerede temmelig udførlige Betragtninger om denne Sag. Jeg vil reasumere dem saaledes, at jeg for mit Bedkommende under ingen Omstændigheder vilde kunne gaa ind paa enten nogen vedvarende Beskyttelse for Sufferindustrien her i Landet eller paa en generel midlertidig Beskyttelse for en saadan Industri, idet jeg holder mig forvisset om, at Midlertidigheden i ethvert Tilfælde ikke vilde blive saa stor, som man nu forestiller sig, at jeg ikke vilde kunne tilraade at bringe store finansielle Offer for at se Experimentet ført til Ende ved de to Fabrikker, der bestaa her i Landet, men at jeg paa den anden Side, dersom begge Rigsdagens Afdelinger ere af den Formening, at det at se Experimentet ført til Ende er af en saa stor Betydning for den danske Industri og for det danske Landbrug, at det vel var forsvareligt at bringe et anseeligt finansielt Offer derfor, allerede nu vil erklære, at jeg ikke skal være nogen uovervindelig Hindring for, at Rigsdagens Ønske i saa Henseende maatte blive opfyldt.

Udler: Jeg er naturligvis ganske enig med den høitærede Finantsminister dert, at dette er en Sag, der ikke kan afvises, uden at vi skænke den en grundig Behandling; jeg tror heller ikke, det er faldet Nogen ind, at man ikke skulde indlade sig paa en saadan grundig Behandling, og vi have jo nu hørt et saa overordentlig orienterende Foredrag, at det vil lette os Arbejdet en hel Del. Der er imidlertid et enkelt Punkt i den høitærede Finantsministers Udtalelse, som jeg i det Mindste vil udtale mig ganske overordentlig bestemt imod, da det, som jeg tilstaaer, er mig uforstaaeligt; det er mig i alt Fald kun forstaaeligt gjennem den Betragtning, som fremkom fra

den høitærede Finantsminister, kort forinden han sluttede, en Betragtning, som jeg isvrigt overordentlig godt kan dele, nemlig den, at han vilde være meget bedrøvet ved at se store aandelige og materielle Kræfter ikke blive lønede med Andet end Ruin. Jeg vil haabe, at det ikke her skal blive Tilfældet; men jeg kan ikke negte, at denne Medfølelse, denne Beundring for Dygtigheden og Offrene ikke bør lede os til at indføre et efter min Mening — det er jo undskyldeligt at sige det, da den høitærede Finantsminister har paastaet det Modfatte — saa overordentlig usundt Princip, som jeg tror, at en enkelt Del af den høitærede Finantsministers Foredrag vilde føre til. Jeg kan ikke se, at der her er Grund til at give Røeindustrien den Beskyttelse, der af Enkelte er anbefalet. Forøvrigt glædede det mig, at det ærede Medlem (Oxenbøll), der talte før, indrømmede, at det havde havt en Del Indflydelse paa ham, at han havde denne Industri saa nær ved i hans egen Valgkreds, saaledes at han derved kom til at se paa den med andre Dine end Andre og derigennem var kommen til en Anskuelse, at det var Noget, der virksomt skulde udvilles; det er Noget, der er jo aldeles naturligt, men det er et Princip, jeg paa det Bestemteste vil udtale mig imod; thi jeg tror, at vi aldrig kunne belæres om, at det er sundt, forstandigt eller retfærdigt, naar man vil forrykke Beskatningen og give en Beskyttelse. — Ja, man kan sige, det er jo at gjøre et Experiment, men det bliver i Virkeligheden noget ganske Andet, idet man da vil udnærne to af Statens Borgere — thi en juridisk Person er lige saa godt en Borger som en enkelt Mand — til at staa i en exceptionel Stilling overfor alle de andre Borgere i Staten. Ganske sikkert kan Staten sige, at den vil selv bringe et Offer; den kan ville forsøge et Experiment for at prøve en Industri, der kommer alle dens Borgere til Gode, og sige, jeg vil tage Tabet eller Fordelen deraf; men at Staten skulde sige: der bestaar to Fabrikker, som have begyndt en Virksomhed, der ikke har kunnet betale sig uden Beskyttelse, men maasse kunde betale sig med Beskyttelse og mulig kunde udvide sig med Beskyttelse, men mulig ogsaa kunde føre til Resultater, som den høitærede Finantsminister ved at gaa meget vidt antyde ved at tale om et Offer af 20 Millioner, og at saa disse to Borgere, disse to juridiske Personer skulle af Staten faae Ret til at gjøre Noget, uden at nogen Anden skulde have Ret til at gjøre det Samme, det kan jeg ikke negte vilde staa for mig som noget af det Uretfærdigste, Staten kunde gjøre. Og det er jo det, man siger: vi indrette ved Lov en Beskyttelse, hvorved der kan tjenes mange Millioner, men dem ville vi kun tillade to Instituter at faae; om end en eller anden Mand har den samme eller maasse langt større Dygtighed og større Kræfter til at faae denne Industri løstet frem og hjælpe paa